

การบริหารจัดการแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลก Management of the Tourism Industry Development Plan to the World Stage

สมใจ ตุงกู¹ และ มณีกัญญา นากามัทสึ²
Somjai Tungkoo¹ and Maneekanya Nagamatsu²
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์^{1,2}
Southeast Asia University, Thailand^{1,2}
Email: tungkoonaf@gmail.com¹

Received: October 14, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้สำคัญอันดับต้นของประเทศที่มีต้นทุนน้อยกว่าอุตสาหกรรมอื่นด้วยการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม อาหาร ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของถิ่นที่ชวนเชิญนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ประเด็นสำคัญคือการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและจริงจังโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้คุ้มค่า ในการนี้ควรมีจังหวัดที่เป็นโครงการนำร่อง โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นในการส่งเสริมแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะขอเสนอจังหวัดภูเก็ตเพื่อยกระดับสู่มาตรฐานสากลเป็นโครงการนำร่อง เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของประเทศ โดยแผนพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคมนาคมทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยทุกระบบมาใช้ทั้งทางด้านอารยสถาปัตยกรรม ระบบการสื่อสาร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึก การให้บริการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกอาชีพ การจัดการอำนวยความสะดวกเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากลเป็นต้น แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้เป็นภาพรวมที่ทุกจังหวัดสามารถนำไปปรับใช้ตามเอกลักษณ์และความพร้อม หากทุกจังหวัดสามารถดำเนินการได้ การท่องเที่ยวประเทศไทยจะก้าวสู่เวทีโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, แผนพัฒนา

Abstract

The tourism industry is considered the country's top source of income, with lower costs than other industries. Tourism has essential raw materials, namely natural resources, culture, food, and the residents' livelihoods that invite tourists to visit. The critical issue is

management in planning the development of the tourism industry to be concrete, severe, and continuous by making worthwhile use of existing resources. In this regard, there should be provinces that are pilot projects. This article focuses on promoting the tourism industry development plan, which will be presented to Phuket Province to raise it to international standards as a pilot project. Because Phuket is the province with the number 1 tourism income in the country, essential development plans include Developing public utilities, transportation on land, ships, and air, using modern technology and innovation in all civilized and architectural systems. Communication system safety of life and property of tourists creating consciousness Providing services of those involved in providing services to tourists of all professions. Facilitation management to impress tourists according to international standards, etc. This tourism industry development plan is an overview that every province can adapt according to its uniqueness and readiness. If every region can do this, Thailand tourism will proudly step onto the world stage.

Keywords: Tourism, Tourism Industry, Development Plan

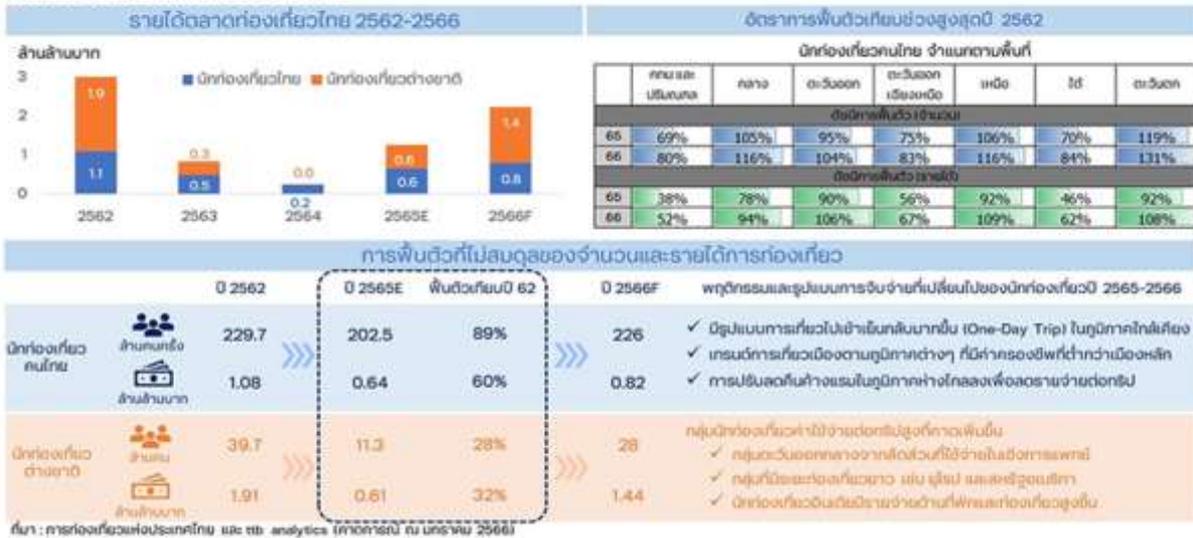
บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับเป็นรายได้หลักของเศรษฐกิจของประเทศโดยคาดว่าจะรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2566 จะเติบโตในอัตราเร่งอีก 1 ล้านล้านบาท ฟุ่งแตะ 2.25 ล้านล้านบาท (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี, 2566) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2023 นี้ U.S. News จัดอันดับประเทศที่ดีที่สุดในโลก “ประเทศสวีเดน” ได้เป็นอันดับที่ 1 สำหรับประเทศไทยได้เป็นอันดับที่ 29 และเป็นอันดับที่ 5 ของเอเชียที่ได้รับการยกย่องว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศมากที่สุดในโลกโดยได้รับคำชื่นชมว่าเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ลิ้มรสอาหารอร่อยเลิศ เพลิดเพลินกับมิตรภาพที่น่าจดจำ

ttb analytics คาดรายได้การท่องเที่ยวไทยปี 2566 เพิ่มขึ้น 1 ล้านล้านบาทจากปีก่อน พุ่งแตะระดับ 2.25 ล้านล้านบาท จากพฤติกรรมและรูปแบบการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติที่ต่างไปจากเดิม

ttb analytics

ภาพ 1 รายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2566

ที่มา: ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. <https://www.ttbbank.com/th/newsroom/analytics>

จากการที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับย้อมแสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการเพิ่มสมรรถนะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจนเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วโลก อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญต่อการเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่องเพราะรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสามารถสร้างงานให้กับประชาชน ตั้งแต่ระดับเมืองจนถึงท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่เวทีโลก ที่จะต้องสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐานสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรองรับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี ค.ศ. 1963 ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวว่า “การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่ไม่ใช่เพื่อการไปประกอบอาชีพเป็นหลักฐานหรือไม่พำนักอยู่เป็นถาวร” (องค์การสหประชาชาติ, 2506)

องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: W.T.O.) การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (ไม่มากกว่า 1 ปีติดต่อกัน) เดินทางด้วยความสมัครใจเพื่อการพักผ่อนติดต่อดูธรรมชาติและวัตถุประสงคใด ๆ ก็ตาม แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ (World Tourism Organization (UNWTO), 2002)

1. องค์ประกอบการท่องเที่ยวมี 2 ลักษณะคือการเดินทางสู่จุดหมาย และการหยุดพักประกอบกิจกรรม ณ จุดหมายนั้น

2. การเคลื่อนย้ายที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของมนุษย์สู่ที่หมายต่างๆ รวมทั้งการหยุดพัก ณ ที่เหล่านั้น

3. การเดินทางสู่จุดหมายนั้นเป็นการเดินทางชั่วคราวระยะสั้นๆโดยมีความตั้งใจว่าจะกลับภายใน 3-4 วัน หรือ 3-4 สัปดาห์ หรือ 3-4 เดือน ความตั้งใจในการเยือนจุดหมายปลายทางมิได้เป็นไปเพื่อเป็นหลักแหล่งหรือเพื่อประกอบอาชีพ การท่องเที่ยวจึงเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการได้แก่

3.1 การเดินทางชั่วคราว

3.2 ไม่เป็นการเดินทางไปประกอบอาชีพ

3.3 เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ

4. การเดินทางและการหยุดพักเกิดขึ้นนอกภูมิลำเนาและที่ทำงาน การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยให้เกิดกิจกรรม ซึ่งมีความแตกต่างจากกิจกรรมของท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวเดินทางผ่านและแวะพัก

“อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” ตามความหมายในพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 หมายความว่า อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรโดยมีค่าตอบแทนและหมายรวมถึงนักท่องเที่ยว (พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522) ได้แก่ 1) ธุรกิจนำเที่ยว 2) ธุรกิจโรงแรม 3) ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับ 4) ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้า และ 5) ธุรกิจกีฬา

องค์ประกอบพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

Mill and Morrison (1992: 263) แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวในแง่ของความสวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวกที่น่าประทับใจในที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หรือบริการอื่นๆ ปัจจัยพื้นฐานด้านระบบสื่อสารและสาธารณูปโภค การคมนาคม และการต้อนรับ

McIntosh และ Goeldner (1986: 200) สถานที่ท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พื้นฐานของระบบการคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก การต้อนรับที่เป็นมิตรและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Bhatia (1986) (อ้างใน Chamdermpadejsuk, Amponstira, & Walsh. (2019) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยวที่จะต้องประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางดังกล่าว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โครงสร้างทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ทิวทัศน์ ได้แก่ พืช สัตว์ทะเล ภูเขา สวนสาธารณะ เทศกาลต่างๆ เป็นต้น ทั้งนิทรรศการ นิทรรศการศิลปะ ดนตรี และประเพณี

2. สิ่งอำนวยความสะดวกถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจของโรงแรม สถานบันเทิง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสนันทนาการ รวมถึงการเข้าถึงสถานที่ที่รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน (โครงสร้างพื้นฐาน) อาทิเช่น การบริหาร

จัดการระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้าและน้ำประปา มีความสำคัญมากในสถานที่ท่องเที่ยว (Collier and Harraway)

3. การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว การเข้าถึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงจุดสนใจรวมถึงการคมนาคมขนส่ง การคมนาคมประกอบด้วยเส้นทาง ยานพาหนะ สถานีและผู้ประกอบการขนส่งซึ่งต้องสะดวกและสามารถนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ ได้ หากแหล่งท่องเที่ยวใดไปไม่ถึงแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้ลดมูลค่าลง ตรงกันข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเดินทางสะดวกสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, (2562)

รูปแบบการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization (UNWTO), 1997) ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเป็น 3 รูปแบบหลัก ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ได้แก่

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ท้องถิ่นมีส่วนร่วม

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism) คือการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) คือการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะทางธรณีวิทยา เช่น ถ้ำหินงอกหินย้อย ถ้ำน้ำลอด หน้าผา ลานหิน เพื่อดูความแตกต่างของภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลกและรับรู้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) คือการเดินทางท่องเที่ยวไปสถานที่ที่มีกิจกรรมการเกษตร เช่น สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ ระบบวนเกษตร เป็นต้น เพื่อสัมผัสความสวยงามทางธรรมชาติ ได้รับความสดชื่นและเพลิดเพลินในกิจกรรม

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) คือการท่องเที่ยวไปยังสถานที่เพื่อชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ตามเวลาที่กำหนด เช่น จันทรุปราคา สุริยุปราคา ดาวหาง และดาวตก เป็นต้น เพื่อดูและศึกษาปรากฏการณ์ของจักรวาล

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ได้แก่

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) คือการไปท่องเที่ยวยังสถานที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพื่อสัมผัสและได้ความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมโดยท้องถิ่น

2.2 การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural & Traditional Tourism) คือการไปท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณีที่ประชาชนในท้องถิ่นจัดขึ้น เพื่อรับความเพลิดเพลิน และได้รับประสบการณ์ใหม่ เพื่อความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น โดยท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) คือการท่องเที่ยวในชนบทที่มีวิถีชีวิตเฉพาะท้องถิ่น และมีความพิเศษในลักษณะโดดเด่น เพื่อรับชมและได้รับความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านและความคิดสร้างสรรค์ผลงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ได้แก่

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) คือการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้การบำบัดสุขภาพกายใจ และได้รับความเพลิดเพลินและสุนทรียภาพ ในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางสถานที่อาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health beauty and spa)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) คือการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ทางวิชาการ ค้นหาประสบการณ์และความรู้ใหม่ทั้งด้านความรู้และด้านศาสนา

3.3 การท่องเที่ยวเชิงศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) คือการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้และเรียนรู้วิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อย เช่น กะเหรี่ยง ไทโซ่ง ผู้ไท กูย จีนฮ่อ เป็นต้น

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) คือ การเดินทางเพื่อเล่นกีฬาตามความชอบและความสนใจ เช่น ดำน้ำ กระดานโตคลื่น ตกปลา สนุกเกอร์ กอล์ฟ เป็นต้น

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) คือการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ทางธรรมชาติที่มีลักษณะเหมาะสมสำหรับการผจญภัย เพื่อความตื่นเต้นได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) คือการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ครอบครัวในท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมครอบครัว และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่าง

3.7 การท่องเที่ยวเพื่อพำนักระยะยาว (Long Stay) คือ กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในช่วงหลังเกษียณการ

ทำงานที่ต้องการมาพำนักและท่องเที่ยวในต่างประเทศในระยะยาวกว่าการท่องเที่ยวแบบปกติ

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) คือกลุ่มลูกค้าบริษัทที่ประสบความสำเร็จในผลประกอบการตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยวโดยทางบริษัทออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE - M=meeting/ I= incentive/ C=conference/ E=exhibition) เป็นการท่องเที่ยวของลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม ประกอบด้วยการนำเที่ยวก่อนประชุม (Pre-tour) และการนำเที่ยวหลังประชุม (Post-tour) โดยการนำเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม ที่เป็นคู่สมรสอาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2 – 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นการคิดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งนำมาจัดรายการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับประสบการณ์และความแตกต่างระหว่างการเดินทาง เนื่องจากระยะเวลายาว 2 – 7 วันหรือมากกว่า เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เป็นต้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท Gee, Choy, and Makens. (1984) ได้อธิบายให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจไว้ ดังนี้

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร การนำเที่ยว สถานบันเทิง และของที่ระลึก

2. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ งานด้านก่อสร้าง เช่นสร้างอาคารที่พัก ร้านอาหาร การผลิตสินค้าทางการเกษตร หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องอุปโภคและบริโภคแก่นักท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการธุรกิจไม่ได้ขายหรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง

3. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและทางอ้อมนี้เพื่อเป็นการให้บริการและอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โดยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Product) จะเป็นทั้งตัวสินค้าที่มีรูปลักษณ์ และการบริการที่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึกพึงพอใจหรือประทับใจ

กล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญของประเทศไทย ด้วยเหตุที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์รายได้อย่างมหาศาล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่วัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตสินค้าทางการท่องเที่ยว คือทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว อันประกอบด้วย ด้านธรรมชาติทั้งทางน้ำ ทางบก วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี อาหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีสิ้นเปลือง เพียงแต่จะต้องมีการบริหารจัดการวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดไป

อย่างไรก็ดีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีข้อควรตระหนักอยู่บ้างบางประการที่อาจถือว่าเป็นประเด็นสำคัญหรืออาจถือได้ว่าเป็นจุดอ่อน ที่ไม่อาจควบคุมคุณภาพและการผลิตหรือการให้บริการได้ ซึ่งสถานการณ์ดังที่จะกล่าวนี้ไม่เฉพาะที่อาจเกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั่วไปในประเทศอื่นๆได้เช่นกันคือ องค์กรประกอบบางเรื่องที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่นการเกิดภัยธรรมชาติ การจราจรที่คับคั่งในเขตเมืองใหญ่ อุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อที่ต้องควรระวังและให้ความสำคัญในการป้องกันให้มีอัตราเสี่ยงน้อยที่สุด

กรมการท่องเที่ยว สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล (World Class) เมืองประกอบดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542)

1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย
2. คงประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก
3. สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
4. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
5. มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวกและบริการ

ที่มีคุณภาพ

6. มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระบบ
7. มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก
8. คนไทยมีความพร้อมที่จะให้บริการในมาตรฐานสากลและมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในการได้รับ

สวัสดิการในมาตรฐานเดียวกัน

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลก

การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลก มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนับวันการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความต้องการและแสวงหาที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อความสุขทางใจหรือเพื่อบำบัดสุขภาพกาย ความแปลกใหม่กับทัศนียภาพและบรรยากาศที่ไม่ซ้ำซากจำเจ การได้มีเวลาที่ได้สัมผัสความอบอุ่นจากธรรมชาติ เป็นต้น ประเทศต่างๆที่มีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีต้นทุนในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่งดงามและหลากหลายและเป็นที่รู้จักอยู่ในระดับสากล ดังนั้นจึงควรมีการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวทุกจังหวัดดำเนินการให้เป็น World Class สู่เวทีโลก แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละเมืองท่องเที่ยวเป็นหลักในเบื้องต้นก่อนโดยควรเริ่มจากการมีจังหวัดนำร่อง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ, พ.ศ. 2564 - 2565) พอสรุปได้ดังนี้

- การคัดเลือกเมืองแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่จะพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวสู่เวทีโลก ที่สำคัญจะต้องดูจากความพร้อมและความต้องการขององค์กรในจังหวัด เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กร

บริหารส่วนท้องถิ่น ชมรมอนุรักษ์และสภาพการค้ำจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ที่ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน ที่มีความเข้าใจตรงกันร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินงานของเมืองนั้น ๆ ทั้งจะต้องมีการผสมผสานแผนคมนาคมและสาธารณูปโภค สาธารณูปการรวมไว้ด้วยกัน

- การจัดทำแผนผังเมืองสำหรับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพได้มาตรฐานสากลดังเช่นเมืองท่องเที่ยวในต่างประเทศทั้งด้านอารยสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้านแก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น ทางขึ้นลง ทางลาด ความแข็งแรงของสะพานมาตรฐาน ความปลอดภัยในการใช้ยานพาหนะในแหล่งท่องเที่ยว ต่างๆต้องมีความแข็งแรงคงทน และได้รับการซ่อมบำรุงตลอดเวลาเพื่อที่จะนำไปสู่เวทีโลก

- จัดทำแผนและการปรับปรุงการคมนาคมทั้งทางบก เรือ อากาศ ให้เชื่อมต่อกันได้สะดวก มีความปลอดภัยสูง การออกแบบอำนวยความสะดวกในการขนย้ายสัมภาระของนักท่องเที่ยว การนำนวัตกรรมใหม่ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถช่วยตนเองได้มากที่สุด รวมทั้งต้องให้ความสำคัญสวดบายแก่ผู้ที่มีอาวุโส เด็ก คนพิการ

- พัฒนาบุคลากรในเมืองให้มีจิตบริการและพร้อมที่จะให้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว เส้นทางโดยให้ปลูกจิตสำนึกในการเป็นประชาสัมพันธ์ของเมืองนั้น ๆ ด้วยรอยยิ้มและมิตรภาพ มารยาทที่ดีงาม อันจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

- พัฒนาด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีให้ทันสมัย โดยให้บริการไวไฟไม่มีค่าใช้จ่ายทั่วทั้งเมืองแก่นักท่องเที่ยว

- พัฒนาระบบการท่องเที่ยว ระบบข้อมูลให้ทันสมัย ระบบ Internet การสื่อสารทุกรูปแบบทั้งในและต่างประเทศที่เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็วโดยปราศจากอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ

- พัฒนามาตรฐานความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยต้องเป็นเมืองที่ปลอดภัยอาชญากรรม มีไฟสว่างไสวตลอดทั้งคืน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเวลา และเมื่อมีเหตุไม่พึงประสงค์จะได้รับความช่วยเหลือในทันที

- พัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดี ลมสดชื่น ปลอดภัย ความสะอาดในด้านการให้บริการสถานที่ต่างๆ อาทิเช่น ห้องน้ำสาธารณะ ถนน ที่ทิ้งขยะ การจัดเก็บขยะที่เป็นระเบียบและมีมาตรฐานสูง

- พัฒนาให้เป็นเมืองปลอดภัยที่แผ่กระจายไปทั่วทุกรูปแบบ

- พัฒนาสถานที่พักที่มีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกทั้งด้านการให้บริการ อาหาร ด้านสุขภาพ เป็นต้น

- พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อดำเนินการอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

- พัฒนาระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวโดยให้เห็นคุณค่าและประทับใจในระหว่างท่องเที่ยว

- พัฒนาระดับขีดความสามารถให้บริการด้านการท่องเที่ยวทุกประเภท อาทิเช่น มัคคุเทศก์ พนักงานต้อนรับสถานที่พัก ผู้ให้บริการด้านการขนส่งทั้งทางบก เรือ อากาศ เป็นต้น ให้มีความพร้อมและศักยภาพในการเป็นผู้ให้บริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการซ้ำอีก และโดยเฉพาะการรู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในทุกด้านและทุกโอกาส

จังหวัดภูเก็ตกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

โดยหลักการการบริหารจัดการการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลก ควรจะดำเนินการได้ในทุกจังหวัด แผนพัฒนาดังกล่าวข้างต้นเป็นเสมือนหลักการสำคัญพื้นฐานที่ควรจัดอยู่ในแผนแต่การจัดทำให้ไปสู่จุดหมายที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริงนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายประการ และการจัดทำแผนจำเป็นที่จะต้องลงรายละเอียดในแต่ละเรื่องที่เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล ซึ่งขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นขององค์กรที่เกี่ยวข้องของแต่ละจังหวัดเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นพลังขับเคลื่อนอย่างไ้่ก็ตามแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลกมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ซึ่งในเบื้องต้นควรพิจารณาเลือกความพร้อมของจังหวัดและระดับจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ตามที่รัฐบาลได้เปิดเผยข้อมูล เมื่อวันที่ 15 ธันวาคมพ.ศ. 2565 ณ ทำเนียบรัฐบาล ได้จัดลำดับจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 10 อันดับได้แก่ (thaipbs.or.th, 2565) 1.ภูเก็ต 127,927 ล้านบาท 2.ชลบุรี 13,283 ล้านบาท 3.สุราษฎร์ธานี 7,586 ล้านบาท 4.เชียงใหม่ 4,246 ล้านบาท 5.สงขลา 3,602 ล้านบาท 6.พังงา 2,582 ล้านบาท 7.เชียงราย 1,585 ล้านบาท 8.กระบี่ 1,408 ล้านบาท 9.ประจวบคีรีขันธ์ 854 ล้านบาท 10.หนองคาย 526 ล้านบาท และจากการวิเคราะห์ข้อมูลของ LH Bank ในปี 2566 ในภาพรวมช่วง 7 เดือนแรกของปี 2566 จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและอัตราการเข้าพักแรมของภูเก็ต เฉลี่ยอยู่ที่ 79.3% ปรับดีขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี ก่อนที่อยู่ระดับ 35.4% สอดคล้องกับการฟื้นตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีการเติบโตที่ดีเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 แต่ยังคงถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาด (ปี2562) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ฟื้นตัวล่าช้ากว่าที่คาดการณ์เนื่องจากปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจ จากผลกระทบของการล็อกดาวน์เป็นระยะเวลานาน ประกอบกับปัญหาฟองสบู่ภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ยืดเยื้อและเริ่มลุกลามไปสู่ภาคการเงินจากการผิ่ดนัดชำระหนี้ของผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ ซึ่งการชะลอตัวทางเศรษฐกิจกระทบต่อกำลังซื้อของนักท่องเที่ยวชาวจีนให้ลดลง (LH Bank, 2566)

จากการจัดลำดับดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากนักท่องเที่ยวสูงสุด เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่มีความพร้อมในศักยภาพทุกด้านที่สามารถดำเนินการบริหารจัดการแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีโลก ด้วยเหตุที่จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่เป็นเกาะ มีต้นทุนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติที่จัดสรรไว้ให้ มีหาดทรายที่สวยงาม ทะเลเจียบสงบ น้ำใสดูเพชรเม็ดงาม ในท้องทะเลนักท่องเที่ยวสามารถใกล้ชิดกับธรรมชาติและสัตว์น้ำได้ตั้งมีชีวิตที่ร่วมกัน ทั้งมีโรงแรม รีสอร์ท ที่ทันสมัยพร้อมการอำนวยความสะดวกในการให้บริการทุกรูปแบบแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการช่วงเวลาผ่อนคลาย และอยู่กับบรรยากาศที่สวยงาม ราบเรียบ จังหวัดภูเก็ตจึงสมควรเป็นโครงการต้นแบบที่จะมีการ

บริหารจัดการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่เวทีสากล ด้วยการจัดทำแผนยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ดั่งรูปแบบแผนที่ได้นำเสนอข้างต้นโดยรัฐจะต้องเข้ามาเป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่เวทีสากล ร่วมกับหน่วยงานในจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยประสานความร่วมมือให้เป็นหนึ่งเดียวในการจัดทำแผนที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งรักษาระดับให้มีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก การดำเนินการจะต้องจัดทำแผนดังกล่าวข้างต้นทั้งในแผนระยะสั้น ระยะยาวอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อเพิ่มมูลค่า รายได้ เงินตราทั้งในและต่างประเทศ ที่เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในการสร้างเศรษฐกิจรายได้มหาศาลให้กับประเทศโดยไม่ได้ใช้ต้นทุนมากเพราะทรัพยากรธรรมชาติเป็นเพียงแค่การรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่ธรรมชาติจัดสรรมาให้

สรุป

การบริหารจัดการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่เวทีโลก แผนที่ผู้เขียนนำเสนอนี้มีได้ใช้เฉพาะที่จังหวัดภูเก็ตเท่านั้น เป็นเพียงแต่จังหวัดภูเก็ตเป็นโครงการนำร่องเพื่อเป็นการทดลองจัดทำโครงการต้นแบบ และคาดว่าในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่เวทีโลกสามารถได้ทุกจังหวัด ซึ่งในแต่ละจังหวัดต่างมีเอกลักษณ์ของจังหวัด ที่จะต้องนำเอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี อาหาร สิ่งทอ เป็นต้น นำความรู้ความเข้าใจศักยภาพของจังหวัดมาเป็นจุดขาย ส่วนแผนที่นำเสนอสามารถปรับหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพียงเท่านี้ประเทศไทยที่หมายรวมทุกคนไม่เฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวมีความกว้างขวางและรวมทุกอย่างเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นอาหาร สถานที่การคมนาคมสุขภาพการให้บริการทุกด้านแก่นักท่องเที่ยวเป็นการสร้างรายได้ให้กับทุกภาคส่วนและหากทุกภาคส่วนประสานความร่วมมือกัน คนส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่หลากหลายและมีรายได้ที่ดีขึ้นในการมาเยือนของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2542). *การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวปี 2542*. ค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T14751.pdf>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย*. ค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก https://thaits.avalue.co.th/services/uploads/standard/document/files_01042019172956/1554114879554d.pdf
- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522. (2522). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 96 ตอนที่ 72.
- ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. (2566). *ttb analytics คาดรายได้การท่องเที่ยวไทยปี2566 เพิ่มขึ้น1 ล้านล้านบาทจากปีก่อน*. ค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/travel-thailand-2566>
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน. *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2564-2565)*. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2566, จาก <https://nantourism.go.th/filesAttach/news/1640831929.pdf>

- องค์กรสหประชาชาติ. (2506). *การเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ*. การประชุมองค์กรสหประชาชาติ ประจำปี 2506. ประเทศอิตาลี.
- Bhatia, A. K. (1986). *Tourism Development Principles and Practices*. New Delhi, India: Ram Printograph.
- Chamdermpadejsuk, C., Amponstira, F. & Walsh, J. (2019). Characteristics of the Emergent Slow Tourism Sector in Thailand: Evidence from Samut Prakan, Business Administration and Business Economics. *Acta Universitatis Danubius Œconomica*, 15(2), 7-24.
- Gee, C. Y., Choy, D. J. L., & Makens, J. C. (1984). *The Travel Industry*. (2nd ed.). New York: Van No Strand Reinhold.
- LH Bank. (2566). *ภาวะการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต*. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566, จาก www.lhbank.co.th/getattachment/f6276370-cdf6-4b2d-8ee2-69183b7d2232/economic-analysis-Industry-Outlook-2023-Tourism-Situation-in-Phuket
- McIntosh, R. W. & Goeldner, C. R. (1986). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Wiley.
- Mill, R. C. & Morrison, A. M. (1992). *The Tourism System: An Introductory Text*. Englewood Cliffs, New York: Prentice-Hall International Editions.
- Thaipbs. (2565). *10 อันดับ จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด ภูเก็ตแชมป์*. ค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/322587>
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (1997). *International Tourism: A Global Perspective*. Madrid: UNWTO.

